

پیمان مکه و پایان کارآمدی اسلام سیاسی

به عنوان ابزار فشار منطقه‌ای

نویسنده: دکتر پیمان بخشایش

جراح تروما، MD، PhD، MBA

۱. مقدمه

عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان در ۷ اوت ۲۰۲۶ توافق دفاعی مشترکی را در مکه امضا کردند. طبق گزارش رویترز، این توافق بر بازدارندگی جمعی تأکید دارد و حمله مسلحانه به یکی از امضاکنندگان را حمله به همه تلقی می‌کند؛ با این حال، جزئیات تعهدات عملی هر کشور در بیانیه اولیه مشخص نشده بود [۱]. این مقاله میان واقعیت‌های گزارش شده و تحلیل نویسنده تمایز قائل می‌شود.

۲. تحلیل

از دیدگاه نویسنده، همگرایی سه قدرت مهم مسلمان می‌تواند موازنه قدرت منطقه‌ای را تغییر دهد. عربستان سعودی، ترکیه و پاکستان هر یک دارای ظرفیت‌های اقتصادی، نظامی یا ژئوپلیتیکی قابل توجه هستند. با این حال، اینکه این توافق مستقیماً برای مهار جمهوری اسلامی طراحی شده باشد، تاکنون به طور رسمی از سوی امضاکنندگان اعلام نشده و این برداشت، یک تحلیل سیاسی است. [۲]

همچنین می‌توان استدلال کرد که جمهوری اسلامی طی چهار دهه گذشته از شبکه‌های منطقه‌ای و بازیگران همسو برای افزایش نفوذ خود استفاده کرده است [۳]. در مقابل، برخی دولت‌های منطقه در سال‌های اخیر به سمت همکاری‌های امنیتی دولت محور و بازدارندگی کلاسیک حرکت کرده‌اند.

۳. نتیجه‌گیری

در صورت استمرار این روند، محیط امنیتی پیرامون ایران ممکن است نسبت به گذشته متفاوت شود. اینکه این تحول به کاهش نقش اسلام سیاسی یا تغییر رفتار بازیگران منطقه‌ای منجر شود، موضوعی است که تنها با گذشت زمان و بررسی شواهد قابل ارزیابی خواهد بود.

از این رو، «پایان کارآمدی» در عنوان مقاله یک فرضیه تحلیلی است و نباید آن را نتیجه‌ای اثبات شده درباره زوال اسلام سیاسی یا همه ابزارهای نفوذ منطقه‌ای جمهوری اسلامی دانست.

۴. منابع

۱. رویترز، ۷ اوت ۲۰۲۶؛ به‌روزرسانی ۸ اوت ۲۰۲۶.

Saudi Arabia, Turkey, Pakistan pledge mutual defence as Middle East turmoil escalates.

پیوند منبع

۲. آسوشیتدپرس، ۹ اوت ۲۰۲۶.

Pakistan says new defense pact with Saudi and Turkey is 'purely defensive' and open to others.

پیوند منبع

۳. مؤسسه بین‌المللی مطالعات راهبردی، ۲۰۱۹. پرونده راهبردی.

Iran's Networks of Influence in the Middle East.

پیوند منبع